

VENDIM
Nr.2, datë 24.1.2011

NË EMËR TË REPUBLIKËS

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, të përbëra nga:

Shpresa Beçaj	Kryesuese
Ardian Dvorani	Anëtar
Gani Dizdari	Anëtar
Besnik Imeraj	Anëtar
Fatos Lulo	Anëtar
Ardian Nuni	Anëtar
Aleksandër Muskaj	Anëtar
Andi Çeliku	Anëtar
Arjana Fullani	Anëtare
Evelina Qirjako	Anëtare
Guxim Zenelaj	Anëtar
Majlinda Andrea	Anëtare
Mirela Fana	Anëtare,

në seancën gjyqësore të datës 17.1.2011 dhe 24.1.2011 morën në shqyrtim çështjen penale nr.5 Akti, që u përket:

TË PANDEHURVE: 1. Lodoviko Salis, i biri i Mikeles dhe i Karmelas, i datëlindjes 1976, me arsim të mesëm, gjendje civile beqar, hetuar dhe gjykuar me masë sigurimi “arrest në burg”.

2. Olsi Leka, i biri i Bashkimit dhe i Aleksandrës, i datëlindjes 21.12.1976, lindur dhe banues në Tiranë, beqar, i padënuar, hetuar dhe gjykuar në gjendje “arresti në burg”.

3. Enton Leka, i biri i Bashkimit dhe i Aleksandrës, i datëlindjes 27.4.1973, lindur në Tiranë, beqar, i padënuar, hetuar e gjykuar në gjendje “arresti në burg”.

AKUZUAR: Për kryerjen e veprës penale “Trafikim i lëndëve narkotike, në bashkëpunim”, parashikuar nga neni 283/a, paragrafi i dytë i Kodit Penal.

BAZA LIGJORE: Neni 283/a i Kodit Penal.

Gjykata për Krimet e Rënda Tiranë, me vendimin nr.47, datë 12.12.2006, ka vendosur:

1. Deklarimin fajtor të të pandehurit Lodoviko Mikele Salis për kryerjen e veprës penale të “trafikimit të lëndës narkotike” në bashkëpunim, e mbetur në tentativë, parashikuar nga neni 282/a /2 e 22 i Kodit Penal dhe dënimin e tij me 11 vjet burgim.

Vuajtja e dënimit për të pandehurin Lodoviko Mikele Salis fillon nga data 29.12.2004 dhe do të kryhet në burg të sigurisë së zakonshme.

2. Deklarimin fajtor të të pandehurit Enton Bashkim Leka për kryerjen e veprës penale të “trafikimit të lëndës narkotike” në bashkëpunim, e mbetur në tentativë, parashikuar nga neni 283/a/2 të 22 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 11 vjet burgim.

Vuajtja e dënimit për të pandehurin Enton Bashkim Leka fillon nga data e ndalimit të tij dhe do të kryhet në burg të sigurisë së zakonshme.

3. Deklarimin fajtor të të pandehurit Olsi Bashkim Leka për kryerjen e veprës penale të “trafikimit të lëndës narkotike” në bashkëpunim, mbetur në tentativë, parashikuar nga neni 283/a/2 e 22 të Kodit Penal dhe dënimin e tij me 10 vjet burgim.

Vuajtja e dënimit për të pandehurin Olsi Bashkim Leka fillon nga data 9.3.2005 dhe do të kryhet në burg të sigurisë së zakonshme.

Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda Tiranë, me vendimin nr.8, datë 15.2.2007, ka vendosur:

Lëniën në fuqi të vendimit nr.47, datë 12.12.2006 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krimet e Rënda Tiranë.

Kundër vendimit nr.8, datë 15.2.2007 të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda Tiranë, brenda afatit ligjor, në mbështetje të nenit 432 të Kodit të Procedurës Penale, kanë ushtruar rekurs të të gjykuarit Enton Leka, mbrojtësi i tij, dhe Olsi Leka, duke kërkuar prishjen e vendimeve dhe dërgimin

e çështjes për rigjykim, për këto shkaqe:

- Vendimet janë marrë në mosrespektim të ligjit penal, si dhe duke lejuar shkelje procedurale që sjellin si pasojë pavlefshmërinë absolute të vendimeve të gjykatës, parashikuar nga neni 128 i Kodit të Procedurës Penale.

- Gjykimi i çështjes në Gjykatën për Krimet e Rënda Tiranë është bërë nga dy gjyqtarë që nuk plotësojnë kushtet për të qenë të tillë. Gjyqtarët Mirela Balili dhe Ilirjana Olldashi janë caktuar anëtare të trupit gjykues në kundërshtim me nenin 15 të ligjit nr.8436, datë 28.12.1998 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, jo me short, por me urdhër të kryetarit të gjykatës.

Gjyqtarja Mirela Balili është caktuar në përbërje të trupit gjykues me urdhër, kurse gjyqtarja Ilirjana Olldashi nuk rezulton të jetë caktuar në përbërjen e trupit gjykues me ndonjë akt të veçantë, pra jo me short.

- Praktika e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, me vendimet nr.64, datë 14.2.2007, dhe nr.769, datë 20.12.2006, i ka konsideruar vendimet e marra nga trupat gjykues, ku anëtarët e tij nuk i plotësonin kushtet për të qenë të tillë, si vendime absolutisht të pavlefshme.

- Ankimet e bëra në Gjykatën e Apelit për Krimet e Rënda nuk i janë komunikuar avokatit të caktuar me prokurë për të gjykuar in Enton Leka, në kundërshtim me sa parashtron neni 414 dhe 441 i Kodit të Procedurës Penale.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.s’ka, datë 19.11.2008, ka vendosur:

Kalimin e çështjes penale me të pandehur Lodoviko Salis, Enton Leka e Olsi Leka, në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, për njësimin e praktikës gjyqësore.

Me këtë vendim Kolegji Penal shtrон për diskutim çështjet si më poshtë:

1. A mund të zgjerohen rastet e papajtueshmërisë në funksionin e gjyqtarit në gjykim, veç atyre që parashikohen në nenet 15, 16 dhe 17 të Kodit të Procedurës Penale?

2. Mungesa e paanshmërisë së gjyqtarit në gjykimin e një çështjeje konkrete duhet t’i nënshtrohet procesit të të provuarit, apo vetëm të pretendohet? Pra në rastin e zëvendësimit të gjyqtarit/ve të trupit gjykues, që është duke gjykuar një çështje konkrete, mungesa e paanshmërisë është e prezumuar, apo duhet t’i nënshtrohet provës?

3. Shorti, në nenin 9 të ligjit nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, parashikohet si mënyrë e ndarjes së çështjeve gjyqësore, a duhet të shtrihet, si formë organizimi, edhe në caktimin e gjyqtarëve të trupit gjykues që do të gjykojnë secilin prej tyre?

4. Shorti, si masë organizative (e cila parashikohet në një ligj organik), a duhet të konsiderohet rregull i barasvlefshëm me rregullat procedurale që parashikohen në Kodin e Procedurës Penale, mosrespektimi i të cilave passjell pasoja në kuptimin e procesit të rregullt ligjor?

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË,

pasi dëgjuan relatimin e çështjes nga gjyqtarët Ardian Nuni dhe Gani Dizdari; prokurorin Artur Selmani, që kërkoi lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda Tiranë; mbrojtësin e të gjykuarve Olsi Leka dhe Enton Leka, avokatin Vladimir Meçe, që kërkoi prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda Tiranë dhe atij të Gjykatës për Krimet e Rënda Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën për Krimet e Rënda Tiranë, me tjetër trup gjykues; pasi shqyrtuan dhe analizuan në tërësi çështjen,

VËREJNË:

I. Rrethanat e faktit

1. Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, nga aktet e dosjes gjyqësore dhe vendimet e dhëna nga dy gjykatat më të ulëta, u rezultojnë të pranuarat prej tyre rrethanat si vijon:

Nga materialet e çështjes rezulton se më datën 28.12.2004, gjatë kontrollit fizik të ushtruar në pikën e kalimit kufitar të Portit të Durrësit, është kryer kontrolli fizik edhe i automjetit me targa italiane CJ 9668BM, që drejtohej nga i gjykuari Lodoviko Salis (shtetas italian). Në përfundim të

kontrollit është konstatuar se në serbatorin e makinës ishte e paketuar një sasi lëndë pluhur, me peshë 2320 gram. Nga ekspertimi përkatës lënda pluhur u konkludua se ishte heroinë.

Në deklarinimet e tij, i gjykuari Lodoviko Salis ka pranuar se në vitet 2001-2002, në qytetin e Breshias ka njohur një shtetas shqiptar që e thërrisnin “Xhenaro”. Pas një viti e gjysmë i gjyktuari Lodoviko është kthyer sërish në Breshia dhe ka rënë në kontakt me këtë shtetas shqiptar, i cili i ka propozuar që ta ndihmonte në transportimin nga Shqipëria të lëndës narkotike. I gjykuari Lodoviko ka pranuar dhe i ka kërkuar një mikut të tij italian automjetin.

Më datë 24.12.2004, së bashku me të quajturin “Xhenaro”, i gjykuari Lodoviko është nisur në drejtim të Durrësit. Nga materialet portuale ka rezultuar se atë ditë së bashku me Lodovikun ka udhëtuar edhe i gjykuari Enton Leka, i cili në Shqipëri është vënë në kontakt me të vëllanë, të gjyktuarin Olsi Leka. Ky i fundit i ka shoqëruar për në hotel “Ballkan”, në Tiranë.

I gjykuari Lodoviko ka pretenduar se në asnjë rast “Xhenaro” nuk ka dashur të zbulojë identitetin e tij të vërtetë. Vetëm në një rast ai i kishte parë një kartë identifikimi që i quajturin “Xhenaro” mbante, në të cilën ishte fiksuar emri Enton Leka. Gjithashtu, i gjykuari Enton në një rast e kishte thirrur të vëllanë (Olsin) në emër.

I gjykuari Lodoviko ka përshkruar dinamikën e ngjarjeve, duke pohuar se i gjykuari Olsi i ka treguar se kishte gjetur një sasi prej 2 kg lëndë narkotike të një cilësie të mirë. Ditën e fundit, i gjykuari Enton është larguar nga hoteli me makinë, duke i thënë se po shkonte të merrte dhe vendoste lëndën narkotike. Pasi është kthyer në hotel i gjykuari Enton, i gjykuari Lodoviko është vënë në drejtim të automjetit, duke ndjekur nga pas automjetin që drejtohej nga i gjykuari Olsi, pasagjer në të cilin ishte dhe i gjykuari Enton.

Me të arritur në Durrës, vëllezërit Leka i kanë thënë të gjyktuarit Lodoviko që të ndiqte nga pas automjetin e tyre teksa kalonin kontrollin e policisë, pasi dhe ata me automjetin e tyre me targa Tiranë do të kalonin për në Itali. Të gjyktuarit Leka e kanë kaluar kontrollin policor, ndërsa i gjykuari Lodoviko është kapur në kushtet e flagrancës.

2. Pasi çështja ka ardhur për gjykim në Gjykatën për Krimet e Rënda Tiranë, më datë 31.5.2005, mbështetur në short, është vendosur përbërja e trupit gjykues, respektivisht: S. Simoni - kryetar i trupit gjykues, D. Hallunaj - gjyqtar relator i çështjes dhe si anëtarë të trupit gjykues gjyqtarët B. Dhama, G. Brahimllari e A. Mustafaj.

Me këtë përbërje të trupit gjykues, ku bënte pjesë dhe gjyqtari S. Simoni, janë çelur seancat gjyqësore të datave 16.6.2005, 1.7.2005, 11.7.2005, në të cilat konstatohet se nuk ka filluar shqyrtimi gjyqësor i çështjes.

Me urdhrin e datës 8.9.2005 të kryetarit të gjykatës, “*Meqenëse anëtari i trupit gjykues të kësaj çështje gjyqtari Sandër Simoni për arsye pune nuk mund të marrë pjesë në seancën gjyqësore të sotme*”, është urdhëruar ndryshimi i përbërjes së trupit gjykues duke u zëvendësuar gjyqtari S. Simoni me gjyqtaren M. Balili. Sipas procesverbalit, ky ndryshim është pasqyruar që në seancën e datës 8.9.2005.

Në seancën e datës 7.11.2005 është hapur shqyrtimi gjyqësor dhe në vijim janë zhvilluar disa seanca gjyqësore.

Seancat e datave 8.6.2006 e 16.6.2006 janë shtyrë për shkak të mosformimit të trupit gjykues, pasi gjyqtarja M. Balili mungonte për arsye shëndetësore.

Në seancën e datës 27.6.2006, rezulton që në vend të gjyqtarës M. Balili, figuron të jetë në përbërje të trupit gjykues gjyqtarja I. Olldashi, e cila ka marrë pjesë deri në fund të gjyqimit. Lidhur me këtë ndryshim të trupit gjykues nuk ka pasur kundërshtime nga palët pjesëmarrëse në gjykim. Po kështu, nga aktet që përmban dosja gjyqësore nuk rezulton që të ketë ndonjë akt apo urdhër të kryetarit të gjykatës, me të cilin të jetë bërë ky zëvendësim në përbërjen e trupit gjykues.

3. Në përfundim të shqyrtimit gjyqësor të çështjes, Gjykata për Krime të Rënda Tiranë ka disponuar për deklarinimin fajtorë të të gjyktuarve, duke caktuar edhe masat e dënimit përkatës, sikurse parashtrohet më sipër në pjesën hyrëse të këtij vendimi.

Mbi ankimin e të pandehurve Olsi Leka, Lodoviko Salis dhe Enton Leka, në mungesë, përfaqësuar nga avokati F. Shanaj, çështja është shqyrtuar nga Gjykata e Apelit të Krimeve të Rënda.

Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda Tiranë, pasi ka shqyrtuar çështjen, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr.47, datë 12.12.2006 të Gjykatës për Krimet e Rënda Tiranë.

4. Kundër vendimit nr.8, datë 15.2.2007 të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda Tiranë kanë ushtruar rekurs të gjykuarit Enton Leka dhe Olsi Leka, duke kërkuar prishjen e vendimeve dhe dërgimin e çështjes për rigjykim.

Ndërmjet të tjerave, ashtu sikurse në ankimin që i kishin paraqitur gjykatës së apelit, të gjykuarit parashtrojnë edhe në rekurs pretendimin se gjykimi i zhvilluar në Gjykatën për Krimet e Rënda Tiranë dhe, për rrjedhojë, edhe vendimi i dhënë nga ajo gjykatë, janë realizuar në shkelje të rënda procedurale që sjellin si pasojë pavlefshmërinë absolute të vendimeve të gjykatës, sipas parashikimeve të nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale. Në përbërje të trupit gjykues kanë marrë pjesë dy gjyqtarë që nuk plotësojnë kushtet për të qenë të tillë, për shkak se, në kundërshtim me ligjin, janë caktuar anëtarë të trupit gjykues jo me short, por njëri me urdhër të kryetarit të gjykatës, ndërsa tjetri pa ndonjë akt të veçantë që të tregojë motivet dhe mënyrën e zëvendësimit të gjyqtarit.

5. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin e datës 19.11.2008, ka vendosur të kalojë çështjen në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, për njësimin dhe unifikimin e praktikës gjyqësore. Në mënyrë të përmbledhur, Kolegji Penal ka marrë këtë vendim dhe ka parashtruar për diskutim çështjet për unifikim duke pasur parasysh se zëvendësimi i gjyqtarëve gjatë shqyrtimit të çështjes është një veprim i përhapur, faktin që në gjykatat më të ulëta zbatohen praktika të ndryshme, si dhe nisur nga qëndrimet e kundërta mbi kuptimin e zbatimit të ligjit procedural të mbajtura prej tyre por edhe në vetë Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë.

II. Arsytimi i Kolegjeve të Bashkuara

6. Në seancën gjyqësore, përpara Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, krahas pretendimeve lidhur me mënyrën e zgjidhjes në themel të çështjes nga gjykatat më të ulëta, sikurse në gjykimin në apel dhe në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë, edhe në parashtrimin e qëndrimit të tij përpara Kolegjeve të Bashkuara, mbrojtësi i të gjykuarve Olsi dhe Enton Leka, në thelb, argumentoi se vendimi i dhënë nga Gjykata për Krimet e Rënda Tiranë është akt absolutisht i pavlefshëm, në kuptim e zbatim të shkronjës “a” të pikës 1 të nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale.

Mbrojtja parashtrroi se janë shkelur urdhërimet e ligjit lidhur me kushtet për të qenë gjyqtar në çështjen konkrete. Më konkretisht, janë shkelur urdhërimet e nenit 15 të ligjit për organizimin e pushtetit gjyqësor për detyrueshmërinë e caktimit të përbërjes së trupit gjykues nëpërmjet shortit. Kjo dispozitë, sikurse edhe ato të Kodit të Procedurës Penale, nuk i kanë njohur kryetarit të gjykatës ndonjë të drejtë që, pa treguar arsytet e largimit dhe pa respektuar rregullat e shortit, të urdhërojë e caktojë një gjyqtar në përbërje të trupit gjykues për të zëvendësuar gjyqtarin e caktuar më parë me short.

7. Nga ana tjetër, përfaqësuesi i prokurorisë, në thelb, parashtrroi përpara Kolegjeve të Bashkuara se pretendimi i mbrojtjes së të gjykuarve lidhur me rregullshmërinë e caktimit të gjyqtarit në përbërje të trupit gjykues mund të përfshihet si rast në atë që parashikon neni 17, pika 1, shkronja “ë” e Kodit të Procedurës Penale: “*ë. Kur ekzistojnë shkaqe të tjera njëanshmërie*”.

Gjithsesi, sipas përfaqësuesit të prokurorisë, rastet e parashikuara nga neni 17 i Kodit të Procedurës Penale për përjashtimin e gjyqtarit nga gjykimi i çështjes konkrete, nëse vërtetohen në gjykim, nuk sjellin pavlefshmëri absolute, por pavlefshmëri relative. Vetëm vërtetimi i rasteve të parashikuara nga neni 15 dhe 16 sjell pavlefshmëri absolute të akteve të gjyqtarit në kuptim të nenit 128, pika 1, shkronja “a” të këtij Kodi.

Kushtet për të qenë gjyqtar, në kuptim të nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale, lidhen me rastet e shkeljes së ligjit procedural, pikërisht të dispozitave të këtij Kodi dhe jo të atyre që parashikohen në ligje të tjera, përfshirë këtu rregullimet në dispozitat e ligjit për organizimin e pushtetit gjyqësor ku parashikohen rregullat për ndarjen e gjyqtarëve në kolegje e dhoma penale e civile, si dhe rregulli për caktimin me short të gjyqtarit në përbërje të trupit gjykues.

Së fundi, përfaqësuesi i prokurorisë mbajti qëndrimin se respektimi ose jo i rregullave të caktimit me short të trupit gjykues, apo i zëvendësimit të anëtarëve të tij, nuk cenon parimin kushtetues të gjykatës së caktuar me ligj dhe as kushtin për të qenë gjyqtar në çështjen konkrete, sikurse përcaktohet nga neni 128 i Kodit të Procedurës Penale.

8. Nisur nga parashtrimi i mësipërm i rrethanave të faktit dhe qëndrimeve të palëve në gjykim, për t'i dhënë përgjigje çështjeve të parashtruara për njësimin e praktikës gjyqësore, gjithmonë në funksion të zgjidhjes së çështjes objekt gjykimi dhe në përgjigje të pretendimeve të parashtruara në

rekurs për shkelje të rënda procedurale në gjykim, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë vlerësojnë se duhet të mbahen parasysh, para së gjithash, dispozitat vijuese të Kushtetutës dhe të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

Në nenet 4, 15 pika 1 dhe 42 pika 2 të Kushtetutës parashikohet se:

“Neni 4

1. E drejta përbën bazën dhe kufijtë e veprimtarisë së shtetit.
2. Kushtetuta është ligji më i lartë në Republikën e Shqipërisë.
3. Dispozitat e Kushtetutës zbatohen drejtpërsëdrejti, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon ndryshe.

Neni 15

1. Të drejtat dhe liritë themelore të njeriut janë të pandashme, të patjetërsueshme e të padhunueshme dhe qëndrojnë në themel të të gjithë rendit juridik.

Neni 42

2. Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e caktuar me ligj”.

Në nenin 6 pika 1 të KEDNJ-së parashikohet se:

“Neni 6 – E drejta për një proces të rregullt

1. Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile ose të çdo akuze penale kundër tij, çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme.”.

Në pajtueshmëri me qëllimin dhe frymën e këtyre dispozitave, edhe Kodi i Procedurës Penale, në nenin 128, pika 1 shkronja “a” parashikon se:

“1. Aktet procedurale janë absolutisht të pavlefshme kur nuk respektohen dispozitat që lidhen me:

a- kushtet për të qenë gjyqtar në çështjen konkrete dhe numrin e gjyqtarëve që janë të domosdoshëm për formimin e kolegjeve të caktuara në këtë Kod;.....”.

Krahësive standardeve dhe garancive themelore në një shtet ligjor për një gjykatë “të pavarur” dhe “të paanshme”, në shqyrtimin gjyqësor të një çështjeje penale apo civile, parimi dhe standardi tjetër kushtetues, thelbësor për zhvillimin e një procesi të drejtë (të rregullt) ligjor, është ai i gjykatës së “caktuar me ligj”.

Parimi dhe garancia kushtetuese e shqyrtimit të çështjes konkrete nga gjykata “e caktuar me ligj”, ka të bëjë me respektimin e dispozitave normative që përcaktojnë mënyrën e formimit të gjykatës, kompetencën lëndore, numrin e gjyqtarëve që duhet të përbëjnë trupin gjykues sipas natyrës së çështjes dhe shkallës së gjykimit, si edhe mbi caktimin e përbërjes nominative të trupit gjykues.

9. Për sa i përket mënyrës së formimit të gjykatës dhe përbërjes nominative të saj, nga një vështrim i përmbajtjes dhe zbatimit të kuadrit kushtetues e ligjor në tërësi dhe ligjit procedural penal në veçanti, vërehet se, që nga koha e hyrjes në fuqi dhe deri më sot, në Kodin e Procedurës Penale, ndërsa përmbahen rregullime konkrete lidhur me numrin e gjyqtarëve e kompetencën lëndore në varësi të natyrës së çështjes penale, si dhe mbi kompetencën tokësore, nuk parashikohen rregulla mbi mënyrën e formimit të gjykatës apo për caktimin e përbërjes nominative të saj. Kështu, as neni 333 dhe neni 424 i këtij Kodi nuk tregojnë sesi formohet përbërja nominative e gjykatës së shkallës së parë dhe të apelit. Ndërsa neni 436, lidhur me Gjykatën e Lartë, parashikon vetëm se kryetari i kësaj gjykate cakton kolegjet pesëanëtarëshe për shqyrtimin e rekursve, por nuk shprehet p.sh. se si caktohet gjyqtari relator i çështjes konkrete. Gjithashtu, Kodi nuk përmban rregulla për mënyrën e caktimit të

gjyqtarit në përbërje të trupit gjykues në rastet kur lind nevoja e zëvendësimit të njërit prej anëtarëve të trupit gjykues.

Por, në procesin e zhvillimit të legjislacionit në lidhje me organizimin e gjykatave, duke reflektuar evolucionin e standardeve mbi procesin e rregullt ligjor, nga ana e ligjvënësit është çmuar dhe janë vendosur rregulla më të hollësishme lidhur me mënyrën e formimit të gjykatës penale dhe të përbërjes së saj nominative, nëpërmjet mekanizmit ligjor të shortit, e kombinuar me atë të formimit periodik të kolegjeve dhe dhomave penale në të gjitha shkallët e gjykimit.

Kështu, ligji nr.8436, datë 28.12.1998 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, në nenet 14 dhe 15 të tij (të zbatueshme në çështjen objekt i këtij gjykimi) parashikonte se:

“Neni 14

Në fillim të çdo viti, kryetari i gjykatës së apelit dhe kryetari i gjykatës së shkallës së parë, përcaktojnë për vitin në vazhdim shpërndarjen e gjyqtarëve në dhoma penale e civile të gjykatës.

Në dhomën e çështjeve civile përfshihen edhe gjyqtarët e seksioneve për gjykimet e posaçme.

Kur madhësia e gjykatës nuk lejon të organizohen të paktën një dhomë civile dhe një dhomë penale, ndarja e çështjeve bëhet midis të gjithë gjyqtarëve në mënyrë të barabartë.

Neni 15

Ndarja e çështjeve gjyqësore në të gjitha hallkat e sistemit gjyqësor bëhet me short, sipas procedurave të përcaktuara me ligj”.

Edhe ligji në fuqi me nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, në nenet 9 dhe 18 të tij parashikon se:

“Neni 9 - Ndarja e çështjeve gjyqësore

Ndarja e çështjeve gjyqësore bëhet me short, sipas procedurave të caktuara me vendim të Këshillit të Lartë të Drejtësisë.

Neni 18 - Kompetencat e kryetarit të gjykatës

1. Një herë në çdo dy vjet kryetari i gjykatës së shkallës së parë dhe kryetari i gjykatës së apelit përcaktojnë shpërndarjen e gjyqtarëve në dhoma dhe seksione për vitet në vijim. Kjo ndarje nuk e pengon kryetarin e gjykatës që, gjatë vitit kalendarik, për nevoja pune, të komandojë gjyqtarë për të gjykuar në një seksion tjetër.

.....

3. Kryetari i gjykatës së shkallës së parë dhe Kryetari i gjykatës së apelit, përveç sa më sipër, kryejnë edhe këto detyra:

.....

b) bëjnë ndarjen e gjyqtarëve në trupa gjykues;

c) në fillim të çdo muaji, bëjnë planifikimin e gjyqtarëve për gjykimet me objekt vlerësim i arrestit në flagrancë apo ndalimit, caktimin e masave të sigurimit dhe çdo kërkesë tjetër gjatë fazës së hetimit, sipas rendit alfabetik, me bazë mbiemrin....”.

10. Nëse ligji nuk do të parashikonte shortin si mjet për caktimin e gjyqtarit monokratik ose relator të çështjes konkrete, apo vendimin e Kryetarit të gjykatës për caktimin periodik të përbërjes së kolegjit penal, kjo situatë nuk do të mundësonte parashtrimin nga palët në gjykim të pretendimeve dhe përkatësisht disponimit nga gjykata mbi parregullsi në formimin e gjykatës së caktuar me ligj, pra edhe për pavlefshmëri të gjykimit. Maksimumi që mund të pretendohet nga palët, apo që mund të parashtrohet nga gjykata, do të ishte parashtrimi i çështjes së pajtueshmërisë së normës ligjore me Kushtetutën dhe KEDNJ-në.

Kushtetuta dhe KEDNJ-ja shprehen vetëm për gjykatën e formuar me ligj, pra nuk

paracaktojnë shortin, caktimin periodik të kolegjeve penale etj., si mënyra formimi të ligjshëm të gjykatës për shqyrtimin e një çështjeje konkrete, duke ia dhënë ligjvënësit të çmojë dhe përcaktojë mënyrat e formimit dhe caktimit të rregullt të përbërjes nominative të gjykatës për gjykimin e një çështjeje konkrete. Pasi në legjislacionin tonë shorti për çështjen konkrete në kombinim me caktimin periodik të kolegjeve u parashikuan shprehimisht në ligj, pa bërë dallim për çështjet penale apo civile, atëherë këto mënyra të formimit të gjykatës sot përbëjnë një standard, një rregull normativ që, nëse nuk respektohet, sjell vetvetiu parregullshmërinë e përbërjes së gjykatës dhe nulitetin e gjykimit në referim të pikës 2 të nenit 42 të Kushtetutës dhe të nenit 6 të KEDNJ-së, në lidhje me shkronjën “a” të pikës 1 të nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale.

Nga ana tjetër, duke qenë garanci e parim kushtetues, për të cilën Kushtetuta nuk bën dallim, ajo nuk ndikon mënyrën apo llojin e aktit, por thjesht përcakton se gjykata duhet të caktohet me ligj. Rrjedhimisht Kushtetuta nuk bën asnjë dallim, madje nuk është as edhe vendi për të vënë në diskutim hierarkinë e normave, pra nëse rregullat për formimin e gjykatës duhet të jenë domosdoshmërisht të parashikuara në vetë Kodin e Procedurës Penale apo edhe në ligje të tjera, aq më tepër në rrethanat kur këto rregulla mbi caktimin e përbërjes nominative të gjykatës janë parashikuar në ligje të miratuara nga Kuvendi me 3/5 e anëtarëve të tij. Kjo edhe për arsyen se mënyra e formimit dhe caktimit të përbërjes nominative të gjykatës, nuk janë thjesht çështje organizimi dhe funksionimi të gjykatave, por në thelb lidhen me respektimin e të drejtave të njeriut, ku bën pjesë edhe rregullshmëria e procesit gjyqësor. Në këtë kuptim, respektimi i procesit të rregullt ligjor përfshin zbatimin e çdo norme ligjore që lidhet me ato elemente e standarde të procesit gjyqësor që garantojnë respektimin e kriterëve të pikës 2 të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

Nëse do të gjykohej ndryshe, atëherë në mënyrë të pakuptimtë do të defaktorizohej arsyeja e përcaktimit në ligj të rregullave për formimin e rregullt të gjykatës. Në aspektin e respektimit të parimeve kushtetuese dhe të KEDNJ-së për gjykatën “*e caktuar me ligj*”, do të ishte njësoj sikur të mos respektohej, pra të defaktorizohej edhe rregullimi tjetër ligjor mbi kompetencën lëndore apo edhe mbi numrin e domosdoshëm të gjyqtarëve që formojnë gjykatën sipas natyrës së çështjes, qoftë kur ky rregull të ishte parashikuar apo jo nga vetë Kodi i Procedurës Penale.

Pra, pavarësisht nga diskutimi eventual mbi atë se cila do të ishte mënyra më afër, më e pranueshme dhe më e besueshme për publikun për formimin e përbërjes nominative të gjykatës në çështjen konkrete, me short ose në forma të tjera apo kombinimi i tyre, zgjedhja që bën ligjvënësi duhet të respektohet dhe zbatohet nga gjykatat dhe autoritetet e ngarkuara për këtë qëllim.

11. Prandaj, Kolegjet e Bashkuara vijnë në përfundimin unifikues se, ***nisur nga dispozitat aktuale në fuqi të sipërcituara në këtë vendim, përbërja nominative e trupit gjykues në një gjykim penal konsiderohet e rregullt vetëm nëse, në varësi të natyrës dhe shkallës së gjykimit, rezulton se janë respektuar e zbatuar procedurat për përcaktimin nominativ të gjykatës monokratike apo të përbërjes së kolegjit që shqyrton një çështje konkrete, ato të përcaktimit periodik të përbërjes nominative të dhomave dhe kolegjeve penale për shqyrtimin e çështjeve penale në tërësi, si dhe ato të shortit për caktimin e gjyqtarit relator të çështjes konkrete apo për caktimin e gjyqtarit që zëvendëson anëtarin e trupës gjykuese që ka hequr dorë apo është përjashtuar nga gjykimi i çështjes konkrete.***

Duke qenë se cenojnë drejtpërdrejt dhe në thelb parimet kushtetuese të shtetit të së drejtës (neni 4 i Kushtetutës) dhe të drejtën e njeriut për t’u gjykuar nga një gjykatë “e caktuar me ligj” (nenet 15 dhe 42/2), përbën cenim të procesit të rregullt ligjor thjesht dhe vetëm shkelja e rregullave normative që parashikohen nga ligji për mënyrën e formimit të rregullt të përbërjes nominative të gjykatës në çështjen konkrete. Në kuptim e zbatim të drejtë të nenit 128, pika 1, shkronja “a” të Kodit të Procedurës Penale, aktet e nxjerra nga ajo gjykatë dhe vendimet e dhëna prej saj janë absolutisht të pavlefshme.

12. Në rekursin e paraqitur nga të gjykuarit, sikurse edhe nga parashtrimet e palëve përpara Kolegjeve të Bashkuara, ndonëse qëndrimet e tyre janë të kundërta lidhur me rregullshmërinë ose jo, si dhe efektet përkatëse për sa i përket zëvendësimit të gjyqtarit pa short dhe në tërësi për mënyrën e formimit të përbërjes nominative të gjykatës, vërehet se, gjithsesi, ato e lidhin vetvetiu respektimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj me institutin procedural të paanshmërisë së gjykatës në gjykimin e një çështjeje konkrete. Për rrjedhojë, edhe me shkaqet (rastet), sjelljen e kërkimet e palës dhe

disponimet e gjykatës për heqjen dorë të gjyqtarit apo përjashtimin e tij nga gjykimi i çështjes, sikurse parashikohen nga nenet 15 e vijues të Kodit të Procedurës Penale.

Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se dispozita e pikës 2 të nenit 42 të Kushtetutës parashikon shprehimisht tre parime, tre garanci kushtetuese, për respektimin e procesit të rregullt ligjor në një shtet të së drejtës, ato të “pavarësisë” së gjykatës, të “paanshmërisë” së saj dhe parimin e “gjykatës së caktuar me ligj”.

Këto tri garanci kushtetuese lidhen me aspekte të ndryshme të procesit të rregullt ligjor. Vërtetimi në gjykim i cenimit të njërës prej tyre nuk nënkupton dhe as nuk sjell domosdoshmëri të vetvetiu si efekt cenimit të njërës apo të dy garancive të tjera kushtetuese.

Rrethana e njëanshmërisë së gjyqtarit në gjykimin e një çështjeje konkrete mund të lindë krahas apo pavarësisht nga mënyra e formimit, numri i gjyqtarëve dhe mënyra e caktimit të përbërjes nominative të gjykatës.

13. Prandaj Kolegjet e Bashkuara vijnë në përfundimin unifikues se, ***mosrespektimi i rregullave normative mbi mënyrën e formimit, numrin e gjyqtarëve apo për caktimin e përbërjes nominative të trupit gjykues nuk ka lidhje dhe as nënkupton, vetvetiu, “njëanshmërinë” e gjykatës, për rrjedhojë vënien në zbatim nga palët dhe gjykatat të mjeteve procedurale të kërkesës për përjashtim apo heqjes dorë nga gjykimi i çështjes. Kjo gjendje nuk lidhet me perceptimin subjektiv apo objektiv mbi cilësitë, rrethanat, qëndrimin dhe sjelljen e gjyqtarit brenda apo jashtë, përpara apo gjatë gjykimin të një çështjeje konkrete.***

Gjyqtari mund të jetë caktuar në përbërje të trupit gjykues pa u respektuar, sipas rastit, rregullat mbi mënyrën e formimit të kolegjeve gjyqësore apo ato të shortit, po kështu gjykata mund të jetë formuar me një numër më të vogël se ajo që parashikon ligji, por këto rrethana nuk e bëjnë gjyqtarin apo gjithë gjyqtarët e trupit gjykues të njëanshëm. Prandaj, nëse për riparimin e këtyre parregullsive zhvillohen e respektohen rregullat për formimin e gjykatës sipas ligjit, në përbërje të trupit gjykues mund të jenë po ata gjyqtarë.

Nëse përveç parregullsive në caktimin e përbërjes nominale të gjykatës, pretendohet e motivohet se gjithë kjo ka ndodhur qëllimisht për motive njëanshmërie apo një a disa anëtarë të trupës gjyqësore kanë shkaqe të tjera përjashtimi sipas nenit 15 e vijues të Kodit të Procedurës Penale, atëherë, krahas kërkesës për formimin e parregullt të gjykatës, kërkohet edhe përjashtimi eventuale, në çdo rast, të gjyqtarit që është caktuar në përbërje të trupit gjykues të formuar në mënyrë të parregullt.

14. Nisur nga rëndësia thelbësore që kanë për zhvillimin e një gjykimi të drejtë si rezultat i një procesi të rregullt ligjor, mënyra dhe mjeti eventuale ligjor i zbatuar për formimin e gjykatës apo për zëvendësimin e një anëtarë ekzistues të trupës gjyqësore, duhet t’i bëhen të njohura palëve nga kryetari i trupit gjykues në momentin e shpalljes së përbërjes së gjykatës të caktuar për shqyrtimin e asaj çështjeje, apo në fillim të çdo seance pasardhëse, sa herë që ka ndryshime në përbërjen e gjykatës. Realizimi i këtij njoftimi pasqyrohet në procesverbalin e seancës gjyqësore.

Në këtë mënyrë jo vetëm i mundësohet, por edhe i garantohet palës pjesëmarrëse në gjykim e drejta që, në çdo kohë, të paraqesë para gjykatës pretendimin e saj për formimin e parregullt të gjykatës. Gjykata duhet t’i japë përgjigje këtij pretendimi me vendim të ndërmjetëm dhe nëse e pranon, shtyn seancën për të mundësuar që të riparohet shkelja dhe gjykata të formohet rregullisht. Gjithashtu, gjykata mund të marrë kryesisht në bisedim ekzistencën ose jo të rrethanës së formimit të parregullt të gjykatës.

15. Prandaj, Kolegjet e Bashkuara vlerësojnë se, mbështetur në analizën mbi zbatimin e ligjit e përfundimet unifikuese të lartpërmendura, pretendimet e parashtruara në rekursin e paraqitur nga të gjykuarit Enton Leka, mbrojtësi i tij dhe Olsi Leka janë të mbështetura në ligj.

Sikurse ka rezultuar e vërtetuar nga vendimet e dhëna nga dyja gjykatat më të ulëta dhe aktet që përmban dosja gjyqësore, pasi çështja ka ardhur për gjykim në Gjykatën për Krimet e Rënda Tiranë, më datë 31.5.2005, mbështetur në short, është vendosur përbërja e trupit gjykues, respektivisht: S. Simoni - kryetar i trupit gjykues, D. Hallunaj - gjyqtar relator i çështjes dhe si anëtarë të trupit gjykues gjyqtarët B. Dhama, G. Brahimllari e A. Mustafaj.

Me këtë përbërje të trupit gjykues, ku bënte pjesë dhe gjyqtari S. Simoni, janë çelur seancat gjyqësore të datave 16.6.2005, 1.7.2005, 11.7.2005, në të cilat konstatohet se nuk ka filluar shqyrtimi

gjyqësor i çështjes.

Por, me urdhrin e datës 8.9.2005 të kryetarit të gjykatës, *“Meqenëse anëtari i trupit gjykues të kësaj çështjeje gjyqtari Sandër Simoni për arsye pune nuk mund të marrë pjesë në seancën gjyqësore të sotme”*, është urdhëruar ndryshimi i përbërjes së trupit gjykues duke u zëvendësuar gjyqtari S. Simoni me gjyqtaren M. Balili. Sipas procesverbalit, ky ndryshim është pasqyruar që në seancën e datës 8.9.2005.

Në seancën e datës 7.11.2005 është hapur shqyrtimi gjyqësor dhe në vijim janë zhvilluar disa seanca gjyqësore.

Seancat e datave 8.6.2006 e 16.6.2006 janë shtyrë për shkak të mosformimit të trupit gjykues, pasi gjyqtarja M. Balili mungonte për arsye shëndetësore.

Në seancën e datës 27.6.2006 rezulton që në vend të gjyqtares M. Balili, figuron të jetë në përbërje të trupit gjykues gjyqtarja I. Olldashi, e cila ka marrë pjesë deri në fund të gjykimit. Lidhur me këtë ndryshim të trupit gjykues nuk ka pasur kundërshtime nga palët pjesëmarrëse në gjykim. Po kështu, nga aktet që përmban dosja gjyqësore nuk rezulton që të ketë ndonjë akt apo urdhër të kryetarit të gjykatës, me të cilin të jetë bërë ky zëvendësim në përbërjen e trupit gjykues.

16. Në rrethana të tilla, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se Gjykata e Apelit për Krime të Rënda ka zbatuar gabim ligjin procedural, posaçërisht dispozitën e shkronjës “a” të pikës 1 të nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale, kur nuk ka pranuar pretendimin e ngritur nga të gjykuarit në ankim për konstatimin e pavlefshmërisë absolute të vendimit nr.47, datë 12.12.2006 të Gjykatës për Krime të Rënda, pasi në marrjen e tij nuk janë respektuar dispozitat që lidhen me kushtet për të qenë gjyqtar në çështjen konkrete dhe numrin e gjyqtarëve të domosdoshëm për formimin e kolegjeve.

Urdhri i kryetarit të gjykatës është një veprim ekstraprocedural. Të tilla janë edhe zëvendësimet që i janë bërë gjyqtarëve mbi bazën e urdhrave të kësaj natyre, çka e bën të gjithë procesin proceduralisht të cenueshëm. Në nenin 15 të ligjit nr.8436, datë 28.12.1998 *“Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”*, të zbatueshëm në çështjen objekt i këtij gjykimi, ku parashikohet se: *“Ndarja e çështjeve gjyqësore në të gjitha hallkat e sistemit gjyqësor bëhet me short sipas procedurave të përcaktuara me ligj.”*, ashtu edhe në dispozitat e Kodit të Procedurës Penale, është rregulluar mënyra dhe rastet e largimit të një gjyqtari nga trupi gjykues, mënyrë që nuk lejon kryetarin e gjykatës të ndërhyjë. Gjyqtari i caktuar sipas shortit në trupin gjykues zëvendësohet po me short në rastet kur heq dorë, pranohet kërkesa për përjashtimin e tij, apo për shkaqe të tjera të përligjura.

Kryetari i gjykatës është figurë procedurale për aq të drejta dhe detyrime që rrjedhin nga Kodi i Procedurës Penale dhe ligji, tek të cilat, nuk ka asnjë dispozitë që t’i njohë atij të drejtën për të ndryshuar trupin gjykues.

Prandaj, si përfundim, Kolegjet e Bashkuara çmojnë se, në çështjen objekt gjykimi, përderisa ndryshimi i trupit gjykues është bërë në një rast me urdhër të kryetarit të gjykatës dhe, në rastin tjetër pa short e pa treguar arsyen dhe mënyrën e zëvendësimit të gjyqtarit ekzistues, pra jashtë rregullimeve procedurale e ligjore, ky trup gjykues vlerësohet se nuk është formuar rregullisht, duke qenë kështu një nga rastet që, në kuptim të shkronjës “a” të pikës 1 të nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale, e bëjnë vendimin nr.47, datë 12.12.2006 të Gjykatës për Krime të Rënda një akt absolutisht të pavlefshëm.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në mbështetje të pikës 2 të nenit 141 të Kushtetutës, të shkronjës “b” të pikës 1 të nenit 432, të nenit 438, të shkronjës “ç” të pikës 1 të nenit 441 dhe nenit 443 të Kodit të Procedurës Penale, si dhe të shkronjës “a” të nenit 17 të ligjit nr.8588, datë 15.3.2000 *“Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”*,

VENDOSËN:

1. Prishjen e vendimit nr.8, datë 15.2.2007 të Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda Tiranë

dhe të vendimit nr.47, datë 12.12.2006 të Gjykatës për Krimet e Rënda Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën për Krimet e Rënda Tiranë, me tjetër trup gjykues.

2. Unifikimin e praktikës gjyqësore sikurse përcaktohet në këtë vendim.

3. Dërgimin për botim në Fletoren Zyrtare të këtij vendimi që njëson praktikën gjyqësore.

Anëtarë pro: Shpresa Beçaj (kryesuese) Ardian Dvorani, Gani Dizdari, Besnik Imeraj, Fatos Lulo, Mirela Fana, Guxim Zenelaj, Andi Çeliku

Anëtarë kundër: Ardian Nuni, Arjana Fullani, Majlinda Andrea, Evelina Qirjako, Aleksandër Muskaj.

MENDIMI I PAKICËS

1. Ne, gjyqtarët në pakicë, Ardian Nuni, Arjana Fullani, Aleksandër Muskaj, Majlinda Andrea dhe Evelina Qirjako, jemi të mendimit se për rastin në shqyrtim nuk ndodhemi përpara një procesi jo të rregullt ligjor dhe as përpara pavlefshmërisë absolute të akteve procedurale, sikurse pranon shumica e Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

2. Pakica vlerëson se qëndrimi njësoj i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në lidhje me parimin kushtetues të *“një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj”*, ka dalë tej kornizës juridike të dispozitave kushtetuese, të Kodit të Procedurës Penale dhe të rrethanave të çështjes konkrete.

3. Sikurse Kolegjet e Bashkuara, edhe pakica mendon se është vendi të trajtohet me këtë rast kuptimi i drejtë dhe realist që duhet pasur për standardin e gjykatës së pavarur, të paanshme dhe të caktuar me ligj. Edhe për pakicën, pavarësia dhe paanshmëria e secilit prej anëtarëve të trupit gjykues dhe e gjykatës në tërësi, konsiderohen parime të rëndësishme, që garantojnë dhënien e vendimeve të drejta dhe që mundësojnë krijimin e besimit tek gjykata.

4. Në thelb, problemi i shtruar para Kolegjeve të Bashkuara ka të bëjë me formimin e gjykatës dhe përbërjes nominative të saj, që referon në parimin e gjykatës së caktuar me ligj. Në legjislacionin për organizimin dhe funksionimin e pushtetit gjyqësor dhe në Kodin e Procedurës Penale janë përcaktuar rregullimet konkrete në lidhje me kompetencën lëndore dhe tokësore, me numrin e gjyqtarëve, si dhe rastet e papajtueshmërisë në funksionin e gjyqtarit. Ndërsa në lidhje me formimin e gjykatës dhe përbërjen nominative të saj nuk ka dispozita specifike të cilat të rregullojnë në mënyrë të detajuar këtë çështje.

5. Në referencë të legjislacionit të zbatueshëm, edhe tej momentit të dhënies së vendimeve për çështjen konkrete nga Gjykata për Krimet e Rënda Tiranë (vendimi nr.47, datë 12.12.2006) dhe Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda Tiranë (vendimi nr.8, datë 15.2.2007), konstatohet paqëndrueshmëri në lidhje me procedurën që duhet ndjekur për mënyrën e formimit të përbërjes nominative të trupit gjykues. Kështu, në nenin 15 të ligjit nr.8436, datë 28.12.1998 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë” përcaktohej se *“Ndarja e çështjeve gjyqësore në të gjitha hallkat e sistemit gjyqësor bëhet me short sipas procedurave të përcaktuara me ligj”*, ndërsa me ligjin nr.9877, datë 18.2.2008, që ka shfuqizuar ligjin e mësipërm, përcaktohet se *“Ndarja e çështjeve gjyqësore bëhet me short, sipas procedurave të caktuara me vendim të Këshillit të Lartë të Drejtësisë”* (neni 9).

6. Evidentohet se deri në momentin e shpalljes së vendimit nga Gjykata e Apelit për Krimet e Rënda, as për rastin e parë dhe as për të dytin nuk ka pasur rregullime përkatëse në zbatim të këtyre dispozitave.

6.1. Aktet, mbi bazën e të cilëve është mundësuar ndarja e çështjeve gjyqësore, kanë qenë: i) urdhri nr.1830, datë 3.4.2001 i Ministrit të Drejtësisë “Për miratimin e rregullores “Për organizimin dhe funksionimin e administratës gjyqësore””, sipas të cilit organizimi dhe dokumentimi i shortit realizohej nga kancelari nën mbikëqyrjen e kryetarit të gjykatës (nenet 8 dhe 11) dhe ii) vendimi nr.238/1/a, datë 24.12.2008 i Këshillit të Lartë të Drejtësisë, me të cilin, *inter alia*, janë miratuar dhe

procedurat e ndarjes me short të çështjeve gjyqësore¹

6.2. Në vështrim të këtyre rregullimeve, ndarja e çështjeve gjyqësore me anë të shortit rezulton të jetë një veprim jashtë rregullave procedurale të parashikuara në Kodin e Procedurës Penale dhe mosrespektimi i tyre nuk përbën shkak për pavlefshmëri absolute në kuptim të nenit 128/1, germa “a” të po këtij Kodi. Këto akte nuk mund të njësohen me rregullimet e rasteve të përjashtueshmërisë të gjyqtarit të parashikuara në Kodin e Procedurës Penale.

7. Pakica mendon se në kushtet ekzistuese të legjislacionit procedural penal dhe kur në asnjë ligj tjetër të veçantë nuk është parashikuar mënyra e formimit të përbërjes nominale të trupit gjykues, rregulli i ndjekur për caktimin e gjyqtarit zëvendësues, përderisa nuk bie ndesh me dispozitat kushtetuese dhe me ato të Kodit të Procedurës Penale, nuk përbën cenim të procesit të rregullt ligjor.

8. Për më tepër, kur përbërja nominative e trupit gjykues apo zëvendësimi i gjyqtarit nuk është kundërshtuar nga subjektet pjesëmarrëse në procesin gjyqësor, qoftë dhe për ndonjë arsye subjektive (sipas neneve 18-20 të Kodit të Procedurës Penale) nuk rrjedhon *a priori* në pavlefshmëri absolute, në kuptim të nenit 128, pika 1, germa “a” të Kodit të Procedurës Penale.

9. Në lidhje me çështjet e shtruara për njësim të praktikës gjyqësore, ndryshe nga Kolegjet e Bashkuara, në opinionin e saj ligjor, pakica vlerëson përkatësisht:

I. A mund të zgjerohen rastet e papajtueshmërisë në funksionin e gjyqtarit në gjykim, veç atyre që parashikohen në nenet 15, 16 dhe 17 të Kodit të Procedurës Penale?

10. Rastet e papajtueshmërisë në funksionin e gjyqtarit në gjykim nëpërmjet interpretimit gjyqësor nuk mund të zgjerohen tej atyre të parashikuara në nenet 15, 16, 17 dhe 342/4 të Kodit të Procedurës Penale.

10.1. Çdo zgjerim i rasteve të papajtueshmërisë në funksionin e gjyqtarit, veç atyre të parashikuara në këto dispozita, bie ndesh jo vetëm me parimet kushtetuese, por dhe me atë ç’ka ka në funksion gjykata, qofshin dhe Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Gjykata nuk mund të shtojë raste të tjera veç atyre që janë parashikuar shprehimisht në ligj, por ajo, në interpretim të drejtë, duke nxjerrë kuptimin e saktë të dispozitës ligjore, e zbaton atë për çështjen konkrete.

II. “Mungesa e paanshmërisë së gjyqtarit në gjykimin e një çështjeje konkrete duhet t’i nënshtrohet procesit të të provuarit, apo vetëm të pretendohet? Pra në rastin e zëvendësimit të gjyqtarit/ve të trupit gjykues, që është duke gjykuar një çështje konkrete, mungesa e paanshmërisë është e prezumuar, apo duhet t’i nënshtrohet provës?”

11. Në lidhje me pyetjen e dytë, në kuptim të dispozitave kushtetuese, të legjislacionit organik, si dhe atyre të Kodit të Procedurës Penale, paanshmëria e gjyqtarit për të gjykuar një çështje konkrete prezumohet.

11.1. Si rregull, supozohet që gjyqtari është subjekt personalisht i paanshëm, me përjashtim të rasteve kur dalin prova të kundërta.²

11.2. Kush pretendon se gjyqtari ka shkaqe për njëanshmëri duhet të provojë ekzistencën e këtyre shkaqeve dhe të kërkojë përjashtimin e tij nga gjykimi i çështjes konkrete.

11.3. Pretendimi për mungesë të paanshmërisë së gjyqtarit, i cili plotëson kushtet për të qenë gjyqtar, në gjykimin e një çështjeje konkrete, duhet t’i nënshtrohet provave.

11.4. Në çështjen objekt gjykimi, nuk është shprehur asnjë dyshim apo rezervë nga palët për gjyqtarin zëvendësues. Përkundrazi, sikundër rezulton nga aktet procedurale, ato janë shprehur dakord për zëvendësimin. Por, edhe sikur të ishin shprehur dyshime apo rezerva për paanshmërinë e tyre nga të pandehurit apo mbrojtësit e tyre, përsëri pakica mendon se ato nuk do të ishin të mjaftueshme për të arritur në përfundimin për anësi në gjykim të tyre, derisa të provohej se ato ishin “objektivisht të justifikueshme”.³

¹ Neni 6 i vendimit nr.238/1/a, datë 24.12.2008 i Këshillit të Lartë të Drejtësisë: “Në rastin kur një prej anëtarëve të trupit gjykues vlerësohet se ka një shkak për përjashtim ose është në pamundësi të përkohshme paraqitjeje, plotësimi i trupit gjykues bëhet me caktimin në vend të tij të një gjyqtari tjetër, me përzgjedhje nga kryetari i gjykatës. Në përzgjedhjen e gjyqtarit më të përshtatshëm, kryetari i gjykatës mban parasysh një trajtim të njëjtë mes gjyqtarëve, duke konsideruar ngarkesën e secilit dhe seksionin përkatës”.

² Gjykata e Strasburgut në çështjen “Le Conepte, Van Leuven dhe De Meyere kundër Belgjikës”.

³ Gjykata e Strasburgut në çështjen “Haschildt kundër Danimarkës”.

III. “Shorti në nenin 9 të ligjit nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, parashikohet si mënyrë e ndarjes së çështjeve gjyqësore, a duhet të shtrihet, si formë organizimi edhe në caktimin e gjyqtarëve të trupit gjykues që do të gjykojnë secilin prej tyre ?

12. Shorti (caktimi i anëtarëve të trupi gjykues) nuk është veprim procedural i parashikuar në Kodin e Procedurës Penale. Shorti është parashikuar në ligjin për organizimin e pushtetit gjyqësor si mënyrë e organizimit të punës nga drejtuesit e gjykatave.

12.1. Si formë organizimi, do të ishte më e gjetur që shorti të shtrihet edhe në caktimin e anëtarëve të trupit gjykues. Por nga sa ka qenë parashikuar në nenin 15 të ligjit nr.8436, datë 28.12.1998 dhe parashikohet në nenin 9 të ligjit nr.9877, datë 18.2.2008, si dhe në vendimin e Këshillit të Lartë të Drejtësisë, një gjë e tillë nuk përbën detyrim ligjor për organizuesit e shortit. Megjithatë, pavarësisht mungesës së normave juridike konkrete, i vlerësueshëm është aplikimi nga gjykatat i kësaj forme për caktimin e përbërjes së trupit gjykues.

IV. “Shorti, si masë organizative (e cila parashikohet në një ligj organik), a duhet të konsiderohet rregull i barasvlefshëm me rregullat procedurale që parashikohen në Kodin e Procedurës Penale, mosrespektimi i të cilave passjell pasoja në kuptimin e procesit të rregullt ligjor?

13. Mosrespektimi i normave procedurale penale passjell, sipas rastit, pavlefshmërinë absolute ose relative të akteve procedurale. Për sa i përket mosrespektimit të rregullave jashtë procedurës penale (sikundër janë rregullimet aktuale lidhur me shortin), përfshirë dhe ndryshimin apo zëvendësimin e anëtarëve të trupit gjykues, ato janë të asaj kategorie të cilat gjykata më e lartë ia vë në dukje gjykatës që ka gjykuar çështjen si të metë për të mos e përsëritur në të ardhmen, por që nuk përbëjnë shkak për pavlefshmëri absolute të gjykimit.

13.1. Pakica mendon se shorti si masë organizative nuk duhet të konsiderohet rregull i barasvlefshëm me rregullat procedurale që parashikohen në Kodin e Procedurës Penale.

13.2. Ndër të tjera, nëpërmjet shortit nuk mënjanohej nga gjykimi i çështjes gjyqtarët që nuk kanë garancitë e kërkuara për paanshmëri në kuptimin objektiv, por rregullohet dhe parandalohet abuzimi i mundshëm në lidhje me përbërjen e trupit gjykues, nëpërmjet përdorimit të metodave selektive.

14. Shprehja “gjykatë e krijuar me ligj” përfshin jo vetëm bazën ligjore për ekzistencën e një gjykate, por gjithashtu dhe përbërjen e trupës gjyqësore në çdo çështje.⁴

14.1. Në këtë kuptim dhe në vijim të argumenteve të mësipërme, pakica mendon se me përbërjen e trupit gjykues lidhen pazgjidhshmërisht parimet e pavarësisë dhe të paanshmërisë. Ky i dyti ka në vetvete elementin e vet subjektiv, i cili lidhet ngushtë me bindjen e brendshme që krijon gjyqtari për zgjidhjen e çështjes në gjykim, si dhe elementin objektiv, me të cilin kuptohet dhënia e garancive të nevojshme për gjykim të paanshëm nga vetë gjykata, përmes mënjanimi prej saj të çdo dyshimi të përligjur në këtë drejtim.⁵

15. Sikundër vlerësuam, në përgjigje të pyetjes së dytë, e gjejmë me vend të parashtrijmë se ekzistenca e paanshmërisë duhet të verifikohet duke aplikuar dy teste: **testin objektiv, që shqyrton nëse gjyqtari ka ofruar garanci procedurale të mjaftueshme për të përjashtuar çdo dyshim legjitim të anshmërisë, dhe testin subjektiv, që ka të bëjë me bindjen e brendshme të gjyqtarit për mënyrën e zgjidhjes së çështjes. Nga pikëpamja e testit subjektiv, gjykimi konsiderohet i paanshëm derisa njëra nga palët, në rrjedhën e procesit, të paraqesë prova për të vërtetuar të kundërtën**⁶.

15.1. Nga këndvështrimi i testit subjektiv, rekursuesi nuk ka vënë në dyshim bindjen e brendshme të gjyqtarit përkatës për mënyrën e zgjidhjes së çështjes.

16. Për më tej, në shqyrtim të pretendimeve të rekursuesit nga pikëpamja e testit objektiv parashtrijmë:

16.1. Në rrethanat specifike të çështjes në shqyrtim, edhe konstatimi i ekzistencës së një

⁴ Gjykata e Strasburgut në çështjen “Buscarimi v San Marino” (dec), nr.31657/96, 4 maj 2000.

⁵ Vendim nr.12, datë 13.4.2007 i Gjykatës Kushtetuese.

⁶ vendimet nr.7, datë 11.3.2008 dhe nr.11, datë 2.4.2008 të Gjykatës Kushtetuese.

defekti apo të mete në procesin e organizimit të shortit nuk përbën i vetëm shkelje të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Së pari, edhe pse gjyqtari u ndryshua për shkaqe të arsyeshme, gjyqtari zëvendësues dhe anëtarët e tjerë të trupit gjykues mbetën të njëjtë gjatë gjithë procesit. Së dyti, besueshmëria dhe paanësia e këtij gjyqtari nuk u vu dhe nuk është vënë në diskutim nga të pandehurit për asnjë moment, madje edhe gjatë gjykimit para Kolegjeve të Bashkuara, nuk u ngrit ndonjë pretendim i tillë që të vinte në dyshim paanshmërinë e tij. Së treti, nuk ka asnjë pretendim se gjyqtari zëvendësues ka ndikuar në zgjidhjen e çështjes ose për ndonjë motiv tjetër të papërshtatshëm. Në këto kushte, fakti se zëvendësimi i gjyqtarit është bërë pa short nuk mund të përbëjë shkak për të konsideruar procesin si të parregullt.

16.2. Gjithashtu konstatohet se nga rekursuesi apo nga ndonjë palë tjetër e gjykimit nuk janë kundërshtuar ndryshimet e anëtarëve të trupit gjykues.

16.3. Në këto rrethana, pakica vlerëson se Gjykata e Krimeve të Rënda Tiranë, në përbërje të së cilës ka qenë edhe gjyqtari I. Olldashi, **i ka ofruar palëve garancitë e nevojshme të cilat iu kanë larguar atyre dyshimin për njëanshmërinë e gjykatës.**

17. Lidhur me pretendimin se gjykimi në Gjykatën e Krimeve të Rënda Tiranë nuk është bërë nga gjykatë e caktuar me ligj për aq sa nuk janë respektuar kërkesat për hedhjen e shortit dhe të formimit të trupit gjykues, pakica gjykon se mosrealizimi i shortit në zëvendësimin e gjyqtarit për shkaqe të parashikuara në nenin 342/4 të Kodit të Procedurës Penale nuk ka sjellë asnjë cenim të të drejtave apo interesave të ligjshme të të pandehurit.

17.1. Përkundrazi, konstatohet se të pandehurit gjatë gjykimit në Gjykatën e Krimeve të Rënda Tiranë nuk i është cenuar asnjë e drejtë procedurale. Kjo palë ka marrë pjesë në gjykim, është dëgjuar e mbrojtur, ka paraqitur provat e vlerësuara prej saj si të nevojshme për këtë gjykim dhe ka diskutuar mbi to, ka debatuar në lidhje me pretendimet e palës akuzuese.

18. Nga ana tjetër, nuk evidentohet asnjë nga rastet e papajtueshmërisë me funksionin e ndonjë prej gjyqtarëve në gjykimin e çështjes, prania e të cilëve do të bënte që të mungonin kushtet për qenien e tij anëtar i trupit gjykues dhe për rrjedhojë do të bënin edhe vendimin absolutisht të pavlefshëm (shkronja “a” e nenit 128/1 të Kodit të Procedurës Penale).

18.1. Rastet e parashikuara nga neni 17 i Kodit të Procedurës Penale për përjashtimin e gjyqtarit nga gjykimi i çështjes konkrete, nëse vërtetohen në gjykim, nuk sjellin pavlefshmëri absolute, por pavlefshmëri relative. Vetëm vërtetimi i rasteve të parashikuara nga nenet 15 dhe 16 sjell pavlefshmëri absolute të akteve të gjyqtarit në kuptim të nenit 128, pika 1, germa “a” të këtij Kodi.

19. Veç kësaj, sikurse u argumentua më sipër, referimi i rekursuesit në nenin 15 të ligjit nr.8436, datë 28.12.1998 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë” nuk ka lidhje me rastin e pavlefshmërisë absolute të parashikuar nga germa “a” e nenit 128 të Kodit të Procedurës Penale. Kjo edhe për faktin se në këtë dispozitë veç sa thuhet se “*Ndarja e çështjeve gjyqësore në të gjitha hallkat e sistemit gjyqësor bëhet me short sipas procedurave të përcaktuara me ligj*”. Pra nuk janë përcaktuar procedurat që duhet të ndiqen për ndarjen e çështjeve gjyqësore dhe as karakteri i kësaj procedure në raport me dispozitat e ligjit procedural penal, për rastet kur kjo procedurë nuk respektohet.

20. Ndryshe nga sa është pranuar nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, nuk evidentohet asnjë “element procedural” që të ketë pasur ndikim në dëm të zgjidhjes së drejtë të çështjes, përmbajtjes së vendimit dhe në dëm të interesave të palëve. Nëse ndikimi do të kishte qenë thelbësor dhe njëkohësisht të vërtetohej, atëherë do të ishim para shkeljes së të drejtës për një proces të rregullt ligjor.

21. **Për rastin në shqyrtim, vlerësojmë se zëvendësimi i gjyqtarëve i pakontestuar nga palët nuk përbën cenim të procesit të rregullt ligjor dhe nuk mund të sjellë pavlefshmëri absolute. Për rrjedhojë nuk ndodhemi përpara mosrespektimit të parimeve kushtetuese të zhvillimit të një procesi gjyqësor nga një gjykatë e paanshme dhe e caktuar me ligj, të sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës dhe në nenin 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut.**

22. Në argumentim sa sipër, mendojmë se nuk ka shkaqe ligjore që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë të prishnin vendimet e Gjykatës së Apelit për Krimet e Rënda dhe Gjykatës së Shkallës së Parë për Krimet e Rënda Tiranë dhe dërgonin çështjen për rishqyrtim në Gjykatën e

Krimeve të Rënda Tiranë.

Anëtarë: Arjana Fullani, Evelina Qirjako, Ardian Nuni, Aleksandër Muskaj, Majlinda Andrea.